

Otevřený dopis: Odložte povinné datové schránky, je to další kapka do třaskavého sociálního koktejlu, žádají neziskové organizace

Vážená paní poslankyně,

obracíme se na Vás jako zástupci organizací a občanských iniciativ, které pracují s lidmi ohroženými sociálním vyloučením, ať už jde o seniory, spoluobčany s nízkými příjmy, cizince či lidi se zdravotním postižením. Právě na ně nejvíce dopadají důsledky probíhající energetické krize a všudypřítomného zdražování. Dopady se často násobí v průsečíku znevýhodnění.

Od ledna 2023 se řada těchto lidí bude navíc muset potýkat s další obtíží: s **datovou schránkou**, jejíž užívání bude nově povinné pro:

- všechny právnické osoby, včetně například spolků
- všechny podnikatele včetně těch, kteří mají podnikání třeba jen jako přivýdělek k důchodu
- všechny občany, kteří použijí byť jedinkrát ke komunikaci se státem elektronickou identitu (např. zažádají on-line o řidičský průkaz či použijí z jakéhokoli důvodu bankovní identitu)

Nepodnikající fyzické osoby si následně budou moci automaticky zřízenou datovou schránku znepřístupnit při osobní návštěvě Czech Pointu. Podnikatelé všeho druhu ale nemají možnost se datovým schránkám vyhnout.

Pro někoho může datová schránka jistě znamenat ulehčení (ostatně takoví lidé si ji mohou zřídit dobrovolně již dnes). Pro řadu lidí však bude znamenat nutnost být pravidelně on-line, i když

nemohou či nechtějí, jakož i zvýšené investice do techniky a jejího zabezpečení v době, kdy člověk každou investici pečlivě zvažuje a potýká se s existenčními problémy.

Pro spolky či drobné živnostníky může být naprosto demotivující nutnost investovat do techniky a naučit se ji bezpečně ovládat, ačkoli jim v jejich činnosti nepřináší žádné výhody.

Žádáme proto o odložení další vlny povinných datových schránek a to zejména z těchto důvodů:

– Aktuální podoba a obslužnost datových schránek **nebere ohled** na nedostatečnou digitální gramotnost řady občanů, přičemž státní správa aktuálně nemá dostatečné kapacity na dodatečnou pomoc těm, kteří budou mít s obsluhou datových schránek problém. To, že jednou někdo se státem komunikoval elektronicky (často za pomoci příbuzných, podpůrců či neziskových organizací, které mu třeba jednorázově pomohou on-line zažádat o dávku), neznamená, že je digitálně zdatný.

– Datové schránky znamenají **další náklady** ve vypjaté době. Jejich povinné užívání dále znevýhodňuje lidi již znevýhodněné. Reálně hrozí zásadní problémy s doručováním, kdy do datových schránek budou doručovány písemnosti, k nimž se adresáti nedostanou, ale přitom jejich doručení bude mít právní důsledky včetně například fikce doručení.

– V současné podobě datovky **nearchivují poštu**. Zprávy se automaticky mažou 3 měsíce po doručení. Včasné stažení a uložení do počítače vyžaduje čas a práci navíc. Poštu lze uložit do trezoru České pošty, avšak za poplatek, případně využít k uložení externí aplikace. Na to však musíte být opět dostatečně digitálně zdatní. Další možností je pak drahá konverze elektronické zprávy do papírové podoby. Fakticky jde o změnu paradigmatu doručování pošty, kdy je běžný občan zvyklý na to, že doručenou poštu může uchovávat jednoduše a bezplatně neomezeně dlouho.

– Systém datových schránek obecně **není připravený**, což na květnové konferenci ISSS potvrdil sám ředitel odboru eGovernmentu MV ČR Roman Vrba, když prohlásil, že „...lidé budou neuvěřitelně naštvaní, jak ty systémy jsou složité, jak jsou nepřehledné. A myslím si,

že to je na tom to úžasný, že tím, že budou naštvaní, ti občané, klienti, rovná se voliči, tak skutečně vyvinou ten tlak a my seposuneme velmi rychle dál.“

– Stát by neměl nutit lidi do digitální komunikace, pokud ji využívat sami nechtějí: slib o zachování „papírové“ cesty, kterou spousta lidí z různých důvodů i přes probíhající společenské změny preferuje, je ostatně součástí **Programového prohlášení** současné vlády.

Žádáme tímto dopisem, aby účinnost zákona ukládajícího povinné využívání datových schránek pokud jde o ustanovení, která mají nabýt účinnosti dne 1. 1. 2023 (tj. část 133, ustanovení čl. CXLII bodů 1 až 21, 23 až 27, 38 až 42 a 45, čl. CXLIII bodů 1 až 4 zákona č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci) byla odložena minimálně do té doby, než bude systém skutečně připravený a nebude na lidi klást v době extrémních výdajů tak vysoké časové, organizační i finanční nároky. Máme zároveň za to, že vzhledem k časové tísní je zde plně na místě postup schválení návrhu na odklad účinnosti zákona již v prvním čtení dle § 90 odst. 2 jednacího řádu PS.

Děkujeme za pozornost věnovanou této výzvě.

Podepsáni:

Iuridicum Remedium (Jan Vobořil)

Psychosociální intervenční tým ČR (Bohumila Baštecká)

Gerontologické centrum (Iva Holmerová)

Český helsinský výbor (Václav Vlk)

Prev Centrum (Ondřej Počarovský)

Nadace Krása pomoci (Soňa H. Morawitzová)

dTest (Euarda Hekšová)

Fokus Praha (Jan Sobotka)

Asistence, o.p.s. (Erik Čipera)

SIMI / Sdružení pro integraci a migraci (Eva Valentová)